

ספרי' — אוצר הספרים — לויבאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

צטו"צ

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כה

(תרגום הפשו)



יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים ושש לבריאה

IN LOVING MEMORY OF OUR DEAR FRIEND
Reb **Mordechai** ben Reb **Shaul** ע"ה **Staiman**
Passed away on 22 Tamuz, 5763

ת. נ. צ. ב. ה.

DEDICATED BY

Rabbi & Mrs. **Yosef Y.** and **Gittel Rochel** שיחי **Shagalov**

כתובתינו באינטרנט: <http://www.torah4blind.org>

א. פרשיות מטות מסעי ודברים קשורות ל"בין המיצרים"

ידוע הנאמר בשל"ה על פרשיות מטות, מסעי ודברים – ש"תמיד חלים בין המצרים כי הוא דבר בעתו"¹, ומוסבר שם בהרחבה הקשר שבין תוכן פרשיות אלו לימי בין המצרים.²

ולפי מה שהוסבר פעמים רבות³ על תקופת בין המצרים, שדוקא בימים אלו יש להתחזק ביותר ב"אחכה לו בכל יום שיבוא", אשר משום כך מתאים ביותר ללמוד בימים אלו מסכת מדות והלכות בית הבחירה, כי על ידי הלימוד והעיסוק ב"צורת⁴ הבית ותכונותו ומוצאיו ומובאיו וכל צורתיו ואת כל חוקותיו" הרי "אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבנין הבית"⁵,

מובן, שבפרשיות מטות, מסעי ודברים אין נרמזת רק האבילות עקב חורבן הבית וכו', אלא גם הגאולה⁶, ובמיוחד בקשר ל"בנין הבית".

ובהקשר לכך ישנו הסברו של אבי מורי (רבי לוי יצחק שניאורסאהן) על הפסוק המופיע בפרשתנו⁷ בענין ערי מקלט, וישב בה עד מות הכהן הגדול"⁸, שלפיו מובנת יותר הלכה לגבי "בנין הבית", כפי שיוסבר להלן בסעיף ד' ואילך.

ב. "אין בונין עץ בולט"

בפרק הראשון של הלכות בית הבחירה⁹

- (1) חלק תושב"כ פרשתנו שסו, ב ואילך. וראה גם במס' תענית שלו רג, ב ואילך.
- (2) וראה גם לקו"ש [המתורגם] ח"ח ע' 408 ואילך. ע' 444 ואילך.
- (3) ראה לקו"ש שם ע' 445 ואילך. ועוד.
- (4) יחזקאל מג, יא.
- (5) תנחומא צו יד. ועוד (נסמנו בלקו"ש שם ע' 445 הערה 19). וראה הון עשיר ריש מדות.
- (6) ראה גם לקו"ש שם ע' 409 ואילך (והערה 13 שם).
- (7) לה, כה. ועד"ז שם, כה.
- (8) להעיר מהשייכות המיוחדת לר"ה מנ"א (התהלת הט' ימים), שהוא יום מיתת אהרן כה"ג (פרשתנו לג, לה). וראה בארוכה מכתב ר"ח מנ"א תשמ"ג (נדפס בלקו"ש חכ"ד ע' 334-6) ע"ד השייכות להומן דבין המצרים.
- (9) ה"ט. וראה גם רמב"ם וראב"ד הל' ע"ז ספ"ז.

פוסק הרמב"ם "אין בונין בו (בהיכל ובעזרה) עץ בולט כלל אלא או באבנים או בלבנים וסיד". הראב"ד שואל על כך: "והלא לשכת כהן גדול של עץ היתה" (כדברי המשנה במסכת מדות¹⁰ שאחת מהלשכות שבעזרה היתה "לשכת העץ", אשר היתה "לשכת כהן גדול").

יש המפרשים¹¹, שבכינוי "לשכת העץ" אין הכוונה לציין שהלשכה נבנית מעץ, אלא היא נקראת בשם זה מטעמים שונים, שהם מפרטים.

אך קשה לקבל פירוש זה, כי בנוסף לכך שהטעמים המובאים לכך אינם "חלקים" כל כך, לכאורה, הרי המשמעות הפשוטה¹² של השם "לשכת העץ"¹³ היא שהלשכה עשויה מעץ.

ויש לומר, שהרמב"ם עצמו מבהיר¹⁴ קושי זה על ידי הדיוק בלשונו, ואין בונין בו עץ בולט כלל", וכפי שמפרשים¹⁵ זאת, שאין

(10) פ"ה מ"ד – הובא ברמב"ם הל' ביה"ב ספ"ה.
(11) כס"מ הל' בית הבחירה פ"א שם (בתל' הב'). תוי"ט מדות שם. וראה שו"ת רדב"ז ח"ב ללשונות הרמב"ם סי' אהסו (צד). ועוד. – ולהעיר מלשון המגדל עזו הל' ע"ז שם: "אבל נראה מדברי שמועתו (דהראב"ד) .. כי לשכת העץ ע"ש בניינה מעצים נקראת כן".
(12) כמו "לשכת הגזית" (דסמ"ך ל'), "שהיתה עשויה גזית לכבודם של הסנהדרין" (תוי"ט מדות פ"ה שם ד"ה לשכת הגזית. אבל ראה ב"לקו"ש" שם מריטבי"א בשם תשובות הגאונים).

(13) משא"כ, "לשכת העצים" (מדות פ"ב מ"ה).
(14) במשנה למלך להל' ביה"ב שם ת"י (וראה גם הר המור"י שם. ועוד). דאפשר דלשכה זו היתה פתוחה לחל דתוכן חול וא"כ דין עזרת נשים יש ללשכה זו (ולהעיר משו"ת הרדב"ז שם בדעת הראב"ד).
אבל ברמב"ם לא נרמז זה כלל*. משא"כ להביאור שבפנים שמתורץ ע"פ לשון הרמב"ם גופא על אתר. וראה גם מעשה רקח לרמב"ם שם.
(15) רדב"ז שם. תוי"ט מדות פ"ג מ"ו. שו"ת חכם צבי (תוס' חדשים) סי' סד. צפע"ג מהד"ת כד, ד (הועתק בצפע"ג המלוטז ע"ס עבודה הל' בית הבחירה שם). מעשה רקח והר המור"י (אות כ) להל' ביה"ב שם. מפרשי המשניות מדות פ"א מ"ו. ועוד. – וכ"ה בלקו"ת ברכה

(* ולהעיר מותר הרי"ד יומא נכה, א. וכן שם ג. א) דלא ס"ל שהי' פתוחה לחול והיתה בה קדושה אלא שרישבה מותרת בלשכה עיי"ש.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחות הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלמה".

מעין חזי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלת קהילות בשבת,

בהוצאת צ"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים ה'תנש"א

מדור מיוחד לספרים וחוברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לפי זה יש לומר בפשטות, שאמנם, „לשכת העץ“ נבנתה מעץ, אך למרות זאת אין בכך איסור, כי בנו את העץ באופן שקוע וכיסוהו בסיד וכדומה, כך שלא יהיה „עץ בולט“²².

ג. „שלא תזוח דעתו עליו“

אך אין מובן: זהו הסבר לכך שמוותר לבנות לשכה מעצים, אך יש לבאר²³: מדוע „היה צורך“ לבנות מלכתחילה את הלשכה מעצים, ולכסותם אחר כך בסיד, ולא – רק מאבנים או מלבנים, כלשכות האחרות?

בעל תוספות יום טוב²⁴ מבאר, שההסבר לכך הוא בדומה לנאמר בגמרא²⁵ על כך שהלשכות נקבעו באופן שגרם טרחה מרובה בעבודתו של הכהן הגדול ביום הכפורים, עקב הצורך בהליכתו הלךך ושוב מדרום לצפון ומצפון לדרום – וזאת, כדי „שלא תזוח דעתו עליו“, שלא יתגאה בכתר כהונה²⁶. וכך בעניינו: כדי שלא תזוח דעתו עליו עשויה לשכתו מעץ, ולא מאבנים.

אבל, לכאורה, אין די בהסבר זה²⁷: אמנם, יש להבטיח „שלא תזוח דעתו עליו“, אך אין לומר, שצריך „להדר“ בכך²⁸, ולהביע על ידי כך שישנו חשד גדול שהוא אינו נוהג כראוי, כנאמר במשנה²⁹, שכאשר משיביעים את הכהן הגדול שהוא לא ישנה את סדר עבודת

איסור על עצם הבניה בעץ בבנין, אלא כאשר העץ בולט וניכר¹⁶.

המקור לדבריו אלו של הרמב"ם הוא¹⁷ במסכת ראש השנה¹⁸, ששם מצוטט הפסוק¹⁹, ששלמה המלך בנה את ה„חצר הפנימית (עזרת כהנים ועזרת ישראל)²⁰ שלשה טורי גזית וטור כרתות ארוים“, ועל כך אומרת הגמרא, ששלמה „שקיעה בבנינא“ ו„סדייה בסידא“ (= השקיעו בתוך הבנין וחיפה אותו בסיד), ועל ידי כך מנע, שלא יהיה עץ בולט²¹.

(צט, ד) וסידור עם דא"ח (כא, רע"ג) שהאיסור הוא דוקא בבולט ולא בשקוע. עיי"ש.
(16) ראה לקמן הערה 21.
(17) צפע"ג שם. וראה גם לקו"ת וסידור שם. וראה לקמן הערה 21.
(18) ד, א.
(19) מ"א ו, לו.
(20) פרש"י שם.

(21) בהר המור"ל שם הביא מר"ה (שם) ש„הי' נדבכין די עצי ארו בבנין הראשון ובבית שני“, ומשמע שמפרש דעץ בולט היינו בולט מן הכותל לאויר, משא"כ כותל של עצים שרי. וכ"כ במעשה רקח שם דאם אינו דרך בליטה דומיא דעץ נטוע היוצא מן הארץ אלא בבנין שרי (וראה רדב"ז שבהערה הבאה). וראה בארוכה במפרשי המשניות מדות שם.

אבל בצפע"ג שם (שרק) „שקיע' בבנינא .. סדי' בסידא“ (כבר"ה שם) עושה שלא יהי' איסור בולט. וראה גם שו"ת חכם צבי שם, ד, כל הנך עצים .. שקועים בבנין ומחופים בסיד או בכסף וזהב“. וכן מוכח ממש"כ בלקו"ת וסידור שם (וראה תו"א מד, רע"א. מאמרי אדה"ז – הנחות הר"פ ע' פח), דמרו"ל (ר"ה שם) דכורש החמיץ הוא משום שצויה לעשות נדבך מעצים ולא שקיע' בבנינא כשלמה. ומשמע מזה דגם כשהעץ רק נראה הי"ז „עץ בולט“ (אבל להעיר מל' הרמב"ם „עץ בולט כולל“) – והרי קירות המקדש (ראה מ"א ו, טו – הובא במעשה רקח שם) היו מצופים בזהב*

* וגם תקרת ההיכל שהיתה של ארוים (מ"א שם, ט"ד. וראה רדב"ז שבהערה הבאה) – הרי הי' על גבה „כיו"ד“ שהוא של אבנים וסיד (פיה"מ להרמב"ם ופי' הרא"ש מדות פ"ד מ"ז. וראה רע"ב שם, שהיתה טרחה בזהב“).

והכלונסאות של ארו שהיו קבועים בכתלו של היכל (מדות פ"ג מ"ח) – כבר תי' בכס"מ להל' ביהב"ח שם (הובא בתו"ת מדות שם) דקבועים בעלמא בלא בנין (וראה תו"ת שם ד"ה ומודלה. תו"ת ועוד מפרשים – שם פ"א מ"ז. שם פ"ב מ"ז. ועוד).

אבל להעיר ממלתאות ע"ג פתח האולם (מדות פ"ג מ"ז). שבתו"ת שם (הנ"ל הערה 15) תי' שאינו עץ בולט – שלכאורה צ"ע שהרי היו נראות, ויתרה מזה מסתכלין בהן (ריש ענודין). – ובפ"י הרא"ש (במדות שם) „שקועין בבנין“.

לעילוי נשמת

הרה"ח התמים ר' יצחק אלחנן הלוי הי"ד

ב"ר יהודא לייב ע"ה

שגלוב

נאסר לרגלי מסירות נפשו בעד החזקת היהדות

ביום ד' תשרי ה'תרח"צ

ונרצח במאסרו ביום כ"ה טבת ה'תרח"צ

ת. נ. צ. ב. ה.

*

ולזכות

זוגתו הרבנית מארייאשא שתליט"א

לאריכות ימים ושנים טובות

ומתוך בריאות הנכונה

(ראה מ"א שם, כב ובפרש"י. מדות רפ"ד). וראה הערה הבאה. – אבל צ"ע אם גם בלשכות כן הוא.

(22) עו"ד תי' הרדב"ז שם: וכן לשכת כ"ג אע"פ שהי' דרך בנין לא הי' בולט אלא כעין תקרת ההיכל. וכן תי' במעשה רקח ומפרשים שם. – אבל עפמ"ש בהערה הקודמת צ"ל שהשקיעו וסידו בסיד כו', כפננים.

– ועפ"ז מובנת קושיית הראב"ד על הרמב"ם, כי לדעתו לא הי' טוחה בסיד כו' והוי עץ בולט (משא"כ להמפרשים הנ"ל צ"ע – מעיקרא מהי קושיית הראב"ד).

(23) ראה גם כס"מ הל' ביהב"ח שם.

(24) מדות פ"ה שם. ובמפרשים שם.

(25) יומא יט, סע"א.

(26) פרש"י יומא שם – הובא בתו"ת שם.

(27) ובפרט ע"פ הנ"ל בפנים שהעצים טחו בסיד.

(28) ולהעיר גם מההמשך בתו"ת שם גופא בנוגע ללשכת הגזית, „שלא שייך התם הוחת הדעת הואיל וריבים הם כו' ועוד שכבר דעתם נזה ולא זחה כשראו לפניהם כו“.

(29) יומא יח, סע"ב. רמב"ם הל' עבודת יוהכ"פ פ"א הי"ז.

הוספה

בשורת הגאולה

לב.

ויש להוסיף ולהדגיש הקשר והשייכות דאהבת ישראל להגאולה העתידה – לא (רק) מפני שביטול הגלות הוא ע"י ביטול סיבת הגלות (שבא ע"י ההיפך דאהבת ישראל), שהרי בעמדנו לאחרי סיום מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות, לאחרי סיום כל מ"ב המסעות ב"מדבר העמים", נמצאים כבר "על ירדן ירחו"י (דרגתו של משיח ד"מורח ודאין") על סף הגאולה, בודאי שכבר נתקנה סיבת הגלות, ולכן, ההדגשה דאהבת ישראל היא – בתור טעימה ועד להתחלה דהגאולה האמיתית והשלימה הקשורה עם נקודת האחדות שלמעלה מהתחלקות, שמודגשת באחדותם של ישראל, מצד בחי' היחידה (דרגה החמישית) שבכל ישראל בשווה, שהיא ניצוץ מנשמתו של משיח, יחידה הכללית.

(משיחות ש"פ מטות מסעי, ב' מנחם ט"ב תנשא)



- (1) ראה יומא ט, ב.
- (2) ראה לקרית פרשתנו פח, ג ואילך.
- (3) פרשתנו לג, מח.
- (4) סנהדרין צג, ב. וראה לקרית פרשתנו פט, ב.
- (5) כידוע שהפסוק, דרך כוכב מיעקב שקאי על מלך המשיח, קאי גם על כאורא מישראל שנמשל לכוכב, כיון שכאורא מישראל יש ניצוץ מנשמת משיח (ראה לקרית ח"ב ע' 599. וש"נ).
- (6) רמ"ז לוח"ב מ, ב. ולוח"ג רס, ב. ועוד.

חסד". והוא מביא³⁸ הוכחה לכך שהכהן הגדול קשור לענין אריכות ימים מדברי חז"ל³⁹ לגבי ההורג נפש בשגגה, אשר חייב להישאר בעיר המקלט, לפי הדין, "עד מות הכהן הגדול": "רוצח מקצר ימיו של אדם וכהן גדול מאריך ימיו של אדם. אין בדין שיהא מי שמקצר ימיו של אדם לפני מי שמאריך ימיו של אדם".

ויש לומר, שהתוספת וההוכחה המובאת (שווהי מהותו של הכהן הגדול – "מאריך ימיו של אדם") – מוסיפה הסבר גם לשאלה שלעיל מדוע נבנתה לשכת הכהן הגדול דוקא מעץ: דבר זה אינו רומז רק לאריכות ימיהם של הכהנים הגדולים שהיו צדיקים⁴⁰, אלא הוא בא להדגיש שווהי מהותו של כהן גדול בכל תקופה, בלי להבדיל אם הכהן הגדול מאריך ימים למעשה אם לאו, בדיוק כפי שהדין "וישב בה עד מות הכהן הגדול" חל בכל הזמנים, גם כאשר הכהן הגדול לא האריך ימים, ולכן נעשתה לשכת הכהן הגדול דוקא מעצים.

ה. מדוע העץ (אריכות הימים) מכוסה בכל התקופות?

אך נדרש הסבר בפנימיות הענינים: כיון שה"עץ" קשור במהותו לכהן הגדול, ורומז לאריכות ימים, כיצד ייתכן שיש לכסות את העצים בסיד, כך שלא יבלטו? אמנם, ההלכה קובעת ש"אין בונין בו עץ בולט כלל", אך כל פרט במקדש מדויק לחלוטין ומתאים למשמעות שלו. ולכן יש לומר, שהעצים צריכים להיות מכוסים בסיד, מפני שכך נדרש מצד מהות הענין⁴¹, שלמרות שהכהן הגדול קשור במהותו לאריכות ימים – "לשכת העץ" – צריך היה העץ להיות מכוסה.

- (38) תורת לוי"ש שם ע' רפט.
- (39) ספרי ויל"ש (וראה פרש"י) פרשתנו לה, כה.
- (40) כבתוספות חדשים שם.
- (41) ביאור האיסור לעשות עץ בולט במקדש (בכלל) ע"ד ההסידות – ראה לקו"ת וסידור שנסמן בהערה 15. ולהעיר מתור"א ר"פ ויגש. תור"ח שם פ"ח. ועוד.
- וע"פ המבואר שם שזוהו מצד תוכן ענין המקדש ושאלן צ"ל בו צומח) – יומתק (בפנימיות הענינים) זה שהרמב"ם הביא דין זה (דאין בונין אכסדראות של עץ במקדש) הן בהל' ע"ז והן בהל' ביהב"ח.

היום, "הן פורשין ובוכין" על כך שחשדו בו³⁰:

ובמיוחד שבנוסף לכך שמביאים לידי ש"לא תזוה דעתו עליו" על ידי גרימת טרחה רבה בעבודתו, ובנוסף לכך, גם הפרישה שבעה ימים, כדברי רש"י³¹, גורמת לכך ש"לא יהא לבו זחה עליו" – יוסיפו עוד בענין זה על ידי שיתנו בכל ימות השנה ובניית לשכת הכהן הגדול מעץ??!

ד. "עץ" – "כהן גדול מאריך ימיו של אדם"

בהערותיו למסכת מדות³² אומר אבי מורי, "לשכת כהן גדול נקראת לשכת העץ (רק) כל זמן שהכהנים גדולים היו כשרים וצדיקים שהאריכו ימים כמו שמעון הצדיק", אך לא לאחר שמעון הצדיק, שאז החליפו את שם הלשכה ל"לשכת פרההדין"³³, כי "נותנין³⁴ עליו ממון לכהונה, ומחליפין אותה כל שנים עשר חודש כפרההדין הללו שמחליפין אותם כל שנים עשר חודש".

והוא מסביר³⁵ ש"עץ מורה על אריכות ימים, כמו שנאמר בישעיהו סימן ס"ה³⁶, כימי העץ ימי עמי", וזהו ההסבר לכך שבזמן שהכהנים הגדולים היו כשרים נקראה הלשכה בשם "לשכת העץ", משום אריכות ימיהם, המזכירה את צדקתם.

ולאחר מכן מוסיף אבי מורי ואומר: "וכהן גדול שייך לאריכות ימים", כי אריכות ימים נובעת מ"ימין" – "אורך ימים בימינה"³⁷ – בחינת חסד, אשר "כהן גדול הוא בחינת

- (30) בגמ' שם – יט, ריש ע"ב. רמב"ם שם.
- (31) יומא ח, ריש ע"ב.
- (32) תורת לוי"ש ס"ע רפו ואילך. ועד"ז כתב ב,תוספות חדשים" למשניות מדות שם.
- (33) יומא ח, ב ובפרש"י שם ד"ה בתחלה [ביומא שם נזכר השם (שהי' נקרא בתחלה) "בלוטי". וראה תורת לוי"ש שם דהוא ענין אחד עם "לשכת העץ". וראה לקמן הערה 42].
- (34) יומא שם.
- (35) שם ע' רפח. ועד"ז כתב ב,תוספות חדשים" שם. וראה במפרשים שם.
- (36) פסוק כב. וראה ב"ב טו, א.
- (37) משלי ג, טו.

רק בתקופה שבה לא היו הכהנים הגדולים כשרים, מצד מצב הדור באופן כללי⁶⁷, הרי עבודת התשובה של הכהן הגדול ביום הכפורים עוררה אצל הדור תשובה כפשוטה, שדוקא היא משחררת את היהודי מכל הגבלה ומדידה, עד שהיא יוצרת אצלו מציאות חדשה לחלוטין. (משיחות ש"פ מסעי תשמ"א, ש"פ מס"מ תשמ"ב)

וגדרש הסבר: לגבי התקופה שלאחר שמעון הצדיק, כאשר הכהנים הגדולים לא האריכו ימים, מובן מדוע היו העצים מכוסים, כי אריכות הימים של הכהן הגדול היתה אז מכוּסָה – בהעלם, ומשום כך כבר לא כינו את לשכת הכהן הגדול בשם „לשכת העץ“, כדלעיל.

אך מדוע היה העץ צריך להיות מכוסה גם „כל זמן שהכהנים גדולים היו כשרים וצדיקים שהאריכו ימים“⁴²? ובמיוחד כאשר שנים אלו הן שנים כתיקונן, כאשר הכהן הגדול ראוי לנאמר⁴³ „ויבדל אהרן... קדש הקדשים!“

מספר פעמים⁴⁶, שהפרט ש„מחליפין אותם כל שנים עשר חודש“ מצביע על מעלתם של הכהנים הגדולים, שלמרות שראו שהכהן הגדול הקודם לא הוציא שנתו, בכל זאת הם התאמצו ושלמו ממון כדי להיות כהן גדול.

שהרי, לכאורה, תמוה: כאשר האדם הכיר את דרגתו, וידע שאף הוא אינו ראוי לכהונה גדולה, שהרי משום כך נאלץ לקנות את הכהונה הגדולה בדמים⁴⁷, הרי הוא ידע שאף הוא לא יוציא שנתו, וכיצד ייתכן שרצונו יהיה כה עז להיות כהן גדול?

וההסבר לכך הוא: תשוקתם להיכנס לקודש הקדשים (ביום הכפורים), שבו שורה השכינה בגלוי, היתה עצומה כל כך, עד שהיה כדאי להם אפילו לא להוציא את שנתם.

ולכן קראו ללשכת כהן גדול בשם „לשכת פרהדרין“ גם בזמנם של כהנים גדולים כשרים וצדיקים: בכך רצו להדגיש את החשיבות והערך של הכניסה לקודש הקדשים, אפילו פעם אחת ויחידה, ואפילו שהתוצאה הכרוכה בכך היא היפך החיים – וכך מתעוררת תשוקה מיוחדת להיכנס לקודש הקדשים גם אצל כהן גדול כשר וצדיק, שכבר נכנס כמה פעמים לקודש הקדשים, כך שכל כניסה לשם תהיה יקרה בעיניו בדיוק כאילו נכנס רק בפעם זו.

ז. „פרהדרין“ – מעלה לכהנים הגדולים שהאריכו ימים

אך, לכאורה, הסבר זה אינו מספיק, כי בכל זאת מוזכרת בשם זה התנהגות בלתי הולמת של הכהן הגדול! וכיצד בכלל קובעים שם שמוזכר בגלוי את היפך זכותם של ישראל?

יותר מכך: לשכת הכהן הגדול היתה מיועדת בעיקר לשבעת הימים שבהם הפרישו את הכהן הגדול והיתה לו התעלות לעומת כל ישראל, וזאת בתקופה של עשרת ימי תשובה, אשר, כידוע⁴⁸, בימים אלו צריך להיזהר במיוחד מהזכרת היפך הזכות!⁴⁹

(46) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ח ע' 206. ועוד.
(47) ראה הנסמן בלקו"ש שם הערה 38.
(48) ראה שו"ע אדה"א או"ח סתקפ"ב ס"ו. סת"ב ס"ה. ועוד.
(49) שלכן דוחק גדול לתרץ שמכיון שכבר שינו השם

ו. „לשכת פרהדרין“ – חשיבות הכניסה לקודש הקדשים

כדי להבין זאת יש להקדים ולבאר את דברי חז"ל שהובאו לעיל, שלאחר שמעון הצדיק החליפו את שמה של לשכת הכהן הגדול ל„לשכת פרהדרין“, מפני שהכהנים הגדולים התחלפו בכל שנה „כפרהדרין הללו“.

ואין מובן: גם לאחר תקופת שמעון הצדיק היו מספר כהנים גדולים שהיו צדיקים והאריכו ימים יותר מ"ב חודש"⁴⁴, ומדוע מכונים כהנים גדולים אלו⁴⁵ בשם זה – „לשכת פרהדרין“ – המדגיש את רשעותם של הכהנים הגדולים (האחרים) אשר גרמה לכך ש„מחליפין אותה כל י"ב חודש“?

לכאורה, ניתן היה להסביר זאת לפי הנאמר

(42) ואדרבה: ע"פ המבואר בתורת לוי"צ שם (ע' רפח. רצ) פירוש שם „בלוטי“ (ראה לעיל הערה 33) – „כמו עץ הבלוט“ (היינו שהאריכות ימים הוא בגילוי כו') – ה"צ"ל דוקא באופן של „עץ בולט“ (ושאלה זו היא גם לתי' המפרשים הנ"ל הערה 22).

(43) דה"א כג, יג – תובא ברמב"ם הל' כלי המקדש רפ"ד.

(44) ובפרט שהס"כ דשני הכה"ג שלהם היו שנים רבות, ומהם שמונים בהמשך אחד – ראה יומא ט, א דחשיב (אחרי שמעון) פ' שנים דיוחנן כה"ג, עשר ששימש ישמעאל בן פאבי, ואמרי לה י"א ששימש ר"א בן חרסום. וראה תר"י יומא שם סד"ה ולא. דה"א"ג מהרש"א פסחים נו, א. סה"ד סדר תנאים ואמוראים מע' יוחנן כה"ג. וע"פ שמות הכה"ג (ששימשו בבית שני) שהובאו בסה"ד (וראה שם ג"א תתכה מס' שערי ציון) לכאורה ישנם עוד כמה. ואכ"מ.

(45) להעיר ממאירי ריש יומא דכל ימי שמעון הצדיק ויוחנן כה"ג היו קורין אותה לשכת בלוטי. – אבל בפרש"י (הנ"ל הערה 33) נזכר רק שמעון הצדיק.



לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח



ויה"ר שעי"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'



יהי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

עובד בהם פעם שניה לעולם, אלא נגנזין במקום שיפשוט אותם שם, שנאמר⁵⁴ והניחם שם". שהרי, לכאורה: מדוע אין להשתמש באותם בגדים שוב בשנה הבאה, כשאר כל בגדי הכהן הגדול, שזמן השימוש בהם אינו מוגבל?

ויש להעיר, שבגדים שהם, לכבוד ולתפארת⁵⁵ הרי הם, מאריכים ימים יותר מבגדים רגילים.

ההסבר לכך הוא, כדלעיל, כיון שבכל כניסה של הכהן הגדול לקודש הקדשים הוא הופך למציאות חדשה לחלוטין, אפילו לעומת מציאותו בקודש הקדשים בשנה שעברה: לא זו בלבד שהוא מתעלה בדרגתו, אלא הוא הופך למציאות חדשה, ולכן גם לבושי צריכים להיות חדשים, ולא של אשתקד. ובמיוחד כאשר בגדים אלו צריכים לעורר אצל "כבוד ותפארת" בנוסף למצבו מצד עצמו באותו זמן.

והי המשמעות למעליותא של "פרהדרין": בגשמיות הם "האריכו" ימים, אך ברוחניות הרי "מחליפין אותם כל שנים עשר חודש", כי על ידי הכניסה לקודש הקדשים הופכים למציאות חדשה, ואין זה אותו כהן גדול אשר נכנס לקודש הקדשים בשנה שעברה.

ט. שני שמות הלשכה – שני הסוגים בעבודת הכהן הגדול

לפי הסבר זה מובן, שמשמעות זו של "פרהדרין" למעליותא קיימת בכל התקופות, אך בבית ראשון ובתחילת בית שני, כאשר היו כהנים גדולים כשרים וצדיקים שהאריכו ימים.

בכך מובן מדוע קבע רבינו הקדוש במשנה את שני השמות – הן "לשכת העץ" והן "לשכת פרהדרין"⁵⁶ – כי שני שמות אלו רומזים לשני סוגים של עבודה רוחנית הנדרשים אצל הכהן הגדול: "עץ" – בחינת חסד, שזוהי עבודת הצדיקים⁵⁷, "פרהדרין" –

54 אחרי טו, כג (וראה פרש"י שם).
55 תצוה כח, ב.
56 משא"כ השם, "בלוטי" (ראה לעיל הערה 42) שרק מבאר השם, "לשכת העץ" (כנ"ל שם).
57 ראה רש"י שלה יג, כ. ב"ב טו, א. ולהעיר מטר

הכרחי אפוא לומר, שבענין של "פרהדרין" – "מחליפין אותם כל שנים עשר חודש" – יש גם משמעות עיקרית למעליותא, לצד הקדושה.

אמנם, לגבי חלק מן הכהנים הגדולים יש במושג זה במשמעותה הפשוטה ענין שלילי, ההיפך מאריכות ימים, אך יש ענין של "פרהדרין" אצל הכהנים הגדולים שהיו כשרים וצדיקים והאריכו ימים, במשמעות של מעלה גדולה.

ח. הכהן הגדול מתחדש ביום הכפורים

ויש לומר, שההסבר לכך הוא:

עבודתו של הכהן הגדול ביום הכפורים היא בעיקר עבודה של תשובה. אחת המעלות בעבודת התשובה לעומת עבודת הצדיקים היא, שעבודת התשובה היא עבודה של התחדשות. אכן, הצדיקים מתעלים דרגה אחר דרגה בעבודתם לקונם, "ילכו מחיל אל חיל", באופן של "אין להם מנוחה"⁵⁰, אך זאת בדרך של "ילכו מחיל" (ובכוח של חיל זה, למרות שהם מתעלים הרבה יותר) – כלומר, הם מוסיפים ומתעלים על בסיס דרגתם הקודמת. ואילו התשובה מביאה לידי כך שנעשים למציאות חדשה, עד כדי כך שעל ידי התשובה יכול יהודי לומר על עצמו, כדברי הרמב"ם⁵¹, "איני אותו האיש שעשה אותן המעשים".

ושלמות חידוש זה נעשית בעבודת הכהן הגדול ביום הכפורים בקודש הקדשים⁵², ומכך שואב כל יהודי את הכוח להשתנות מן הקצה אל הקצה, עד כדי היותו למציאות חדשה לחלוטין.

וזה ההסבר בפנימיות להלכה⁵³ ש"בגדי לבן שעובד (כהן גדול) בהם ביום הצום אינו

בשביל הכה"ג שלא האריכו ימים, לא הפסיקו מלקרות הלשכה בשם זה.

50 תהלים פד, ח. ברכות בסופה.
51 הל' תשובה פ"ב ה"ד. וראה סמ"ג (מ"ע טז) ור"ן – הובא בחדא"ג מהרש"א לר"ה טו, ב (ד"ה ד' דברים).
52 שהוא השלימות בעולם שנה ונפש, כמדובר כמ"פ.
53 רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ח ה"ה (מיומא ועוד – ראה כס"מ שם).

הרומז לעבודת התשובה, כדלעיל.

ויש לומר, שזה מתאים גם להסברו של אבי מורי⁵⁸, שהמלה "פרהדרין" היא רמז ל"דינים" – כי המושג "פרהדרין" מורכב משלש מלים: פר הר דין, שכל אחת מהן רומזת לדין (לפירוט – עיין שם) – שהרי עבודת התשובה קשורה לדינים וגבורות. בעל התשובה צריך לקבוע לעצמו גבולות וסייגים, שלא יחזור לסורו⁵⁹, שזוהי עבודה של גבורה ודין. ובאופן כללי, התשובה היא בבחינת "שמאל דוחה"⁶⁰ – האדם משפיל את עצמו עקב ריחוקו בעבר מאלקות, ועקב המיצר של ההעלמות וההסתרים שנגרמו מחטאיו וכדומה.

ובכך יובן יותר מדוע קבע רבינו הקדוש במשנה שני שמות אלו דוקא באופן זה: "לשכת העץ" – במסכת מדרות, ו"לשכת פרהדרין" – במסכת יומא, כי ההבדל בין שתי מסכתות אלו דומה להבדל שבין עבודת הצדיקים לעבודת התשובה:

תוכנה של מסכת מדרות קשור לעבודת הצדיקים, כהסברו של אבי מורי⁶¹, ש"במסכת מדרות מירי איך נבנה הבית השני בתחילה, ובתחילת בית שני הרי היו כהנים צדיקים".

[ויש לומר, שכיון שהדברים פשוטים ביותר, הוא לא פירש והדגיש, אשר: א) המלה "מדרות" היא מלשון "מדה", וזהו תוכן המסכת⁶², שהיא עבודת הצדיקים המסודרת והמדורגת – במדידה ובהגבלה. ב) חז"ל אומרים⁶³: מאן תנא מדרות – רבי אליעזר בן יעקב, אשר משנתו היא "קב ונקי"⁶⁴, שהיא כעבודת הצדיקים, שעבודתם היא בעיני אור, ללא תערובת חושך⁶⁵].

ברקת (סתק"ב, ד) עצים .. צדיקים, אבנים .. בע"ת.
58 תורת לוי יצחק שם ע' רפט.
59 ראה לקו"ת ואתחנן ט, ד. ובכ"מ.
60 ראה בארוכה ד"ה שובה תרנ"ט. ועוד.
61 תורת לוי' ע' רצ.
62 ראה תורת לוי' ע' שם ע' ערב.
63 יומא טו, א.
64 יבמות מט, ב. וש"נ.
65 אבל להעיר מתורת לוי' ע' שם (ע' רפב ואילך) ע"ד הקבלה – דראב"י שייך לגבורות (ועיי"ש השייכות למשנתו "קב ונקי"), ולכן אמר (מדרות שם – הובא בימא שם) בנוגע ללשכת העץ, "שכחתי מה היתה משמשת" כי הוא ה' יודע מלשכת פרהדרין דוקא, ולא ע"ד לשכת העץ

לעומת זאת, תוכנה של מסכת יומא הוא עבודת יום הכפורים⁶⁶, עבודת התשובה.

י. בתקופה הראשונה – תשובת הצדיקים

לפי כל האמור לעיל יובן מדוע צריך היה לכסות את ה"עץ" של לשכת הכהן הגדול ב"סיד", כי החידוש של עבודת הכהן הגדול ביום הכפורים אינו בעבודת הצדיקים, אלא בעבודת התשובה, שבה אין הדגשה לאריכות הימים, אלא, במובן מסויים, להיפך: היותו למציאות חדשה.

אך בכל זאת נקבע השם "פרהדרין" רק לאחר שהיו כהנים גדולים שלא נהגו כראוי, כי כל עוד היו הכהנים הגדולים צדיקים, מפני שההדר בכללו היה בדרגה של צדיקים⁶⁷, הרי למרות שעבודת הכהן הגדול ביום הכפורים היא, כדלעיל, עבודת התשובה, הרי היתה זו בעיקר תשובת הצדיקים,

כידוע⁶⁸, שהתשובה אינה דוקא על עבירות, אלא על ריחוק מהקדוש-ברוך-הוא מפני ירידת הנשמה למטה בגוף, ותשובה זו קיימת גם אצל צדיקים,

וכיון שאצל הצדיקים אין יציאה ובריחה מ"ארץ ציה וצלמות"⁶⁹, לכן ה"צמאון" שבעבודת התשובה שלהם אינו בעוצמה כה גדולה, שלמעלה ממדידה והגבלה לחלוטין⁷⁰. ולכן נקראת או הלשכה בשם "לשכת העץ"⁷¹.

(תורת לוי' שם ע' רצ).
66 עד שבכ"מ נק' מס' יום הכפורים (הרמב"ם בהקדמתו לפיה"מ. אגרת רש"ג (מהדורת לוי' ע' 6 וע' 33). פי' רב האי גאון לכלים כפ"ז מ"ד).
67 ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 29. ע' 68 ואילך) בארוכה, שבכללות החילוק בין בית ראשון ובית שני הוא כהחילוק בין עבודת הצדיקים ועבודת הבע"ת.
68 לקו"ת ר"פ האיני. ובכ"מ.
69 ל' הכתוב – ירמ' ב, ו (מהפטרות פ' מסעי). הובא בתניא פ"ז (יב, א) לענין התשובה.
70 עיין שערי תשובה לאדמו"ר האמצעי חינוך פמ"ח (ושם נה, ריש ע"ד: גם מאהבת דבכל מאדך שבצדיקים גמורים).
71 וכן "בלוטי" – כמו עץ הבלוט" (ראה לעיל הערה 42) – כי אצלם עבודת הצדיקים היא בגילוי (ותשובה היא רק פרט בה).